

Verken jezelf

Allah, de almachtige, openbaart in de Koran, wat neer komt op: *“En Ik (Allah) heb de jinn en de mens geschapen, opdat ze Mij aanbidden¹.”* Volgens de interpretatie van ‘Abdallah ibn ‘Abbas: *“... opdat ze Mij kennen.”* Hoe kan je Allah, de almachtige, kennen? Er zijn vele wegen die naar Mekka leiden. Zo zijn er talloze wegen naar Allah. Eén van de talloze wegen is het kennen van jezelf. Een beroemde uitspraak die vrijwel iedereen ooit een keer heeft gehoord: *“Wie zijn zelve kent, heeft zijn heer gekend.”* Dit is geen hadith die zo is uitgesproken door de geliefde profeet Mohammed (vrede en zegeningen zij met hem). Er is ook wel gezegd dat het een uitspraak is van Yahya ibn Mu‘az al-Razi, een vrome voorganger. Sommige geleerden hebben aangegeven dat het behoort tot de wijsheden die waren geopenbaard aan voorgaande profeten. Wat het ook mag zijn, de betekenis van de uitspraak is correct, zoals al-Nawawi, al-Firuzabadi, al-Suyuti en andere geleerden hebben bekrachtigd. Deze uitspraak is door geleerden op verschillende manieren geïnterpreteerd. Iedere mens die eerlijk is over zichzelf weet dat hij zwak en behoeftig is. Als je dit bevestigt voor jezelf, dan kan je precies het tegenovergestelde, dus absolute volmaaktheid, bevestigen voor Allah, de almachtige. Let wel, het is weer de Koran en Sunna, naast het gezond verstand, die bepalen welke eigenschappen van toepassing zijn op Allah. Als de mens dit onafhankelijk uit eigen vermogen probeert te constateren, dan kan hij gauw de mist in gaan, zoals bepaalde antropomorfisten hebben gedaan. Precies hierover stelt al-Ghazali dat zij zich geen volmaaktheid kunnen voorstellen zonder lichaamsdelen. Volgens hen moet God ook

¹ Allah, de almachtige, heeft de mens zodanig ontworpen dat hij geschikt is voor de aanbidding van Allah. Stel je voor dat je uit één groot stuk bot was gemaakt zonder gewrichten of ledematen waardoor je niet kon bewegen, dan was bijvoorbeeld neerknielen voor Allah niet mogelijk. Sterker nog, de meeste aanbiddingen konden niet meer uitgevoerd worden. De geleerden hebben de **aanbidding** namelijk gecategoriseerd in tien hoofdgroepen:

1. gebed,
2. armenbelasting,
3. vasten,
4. bedevaart,
5. Koranrecitatie,
6. herdenking van Allah in elke situatie,
7. verwerven van toegestane voedsel/eigendom,
8. nakomen van de rechten van moslims,
9. het goede bevelen en het kwade verbieden,
10. de geliefde profeet Mohammed navolgen.

lichaamsdelen hebben, aangezien God niet minder is dan de mens. De oorzaak van deze gedachtegang is de spirituele ziekte in het hart, want hoogmoed is hier het uitgangspunt. De mens idealiseert eerst zichzelf en vervolgens probeert hij Allah te kennen conform dit vermeende ideaal. Hierover geeft al-Ghazali ook het voorbeeld van een vlieg. Als men tegen een vlieg zou zeggen dat God niet kan vliegen, dan zou die vlieg dit tot een minpunt verklaren en God hiervan vrij achten, omdat die vlieg zichzelf als uitgangspunt neemt en denkt dat God beter dan een vlieg is en dus juist beter kan vliegen. Goed, niet te veel afdwalen van het hoofdpunt. Om kort samen te vatten, jezelf verkennen en ontdekken, kan jou uiteindelijk bij Allah brengen, maar deze verkenning moet binnen de kaders van de Koran en Sunna gebeuren. Om weer terug te komen op de verschillende interpretaties van het citaat, als je de eigenschappen van jezelf kent, zoals Abu Talib al-Makki zei, dan weet je dat bepaalde dingen onaangenaam zijn voor je, zoals dat iemand je tegenspreekt of kritiek levert op jou. Vanuit hier kan je onder ogen zien dat het onbetamelijk is jegens Allah om zijn voorschriften en oordelen te vertikken. Een andere interpretatie, geciteerd door Ahmad ibn 'Ajiba in zijn tafsir, is geformuleerd door 'Abd al-Salam, de vader van de bekende *sulṭān al-'ulemā'* 'Izz al-Din 'Abd al-'Aziz, waarin met de zelve wordt gerefereerd aan de ziel. Deze ziel duidt, volgens hem, op de goddelijkheid van Allah, de almachtige. Deze bewijsvoering² heeft de volgende dimensies:

1. Het menselijke lichaam is behoeftig aan iets wat hem organiseert en tot beweging brengt en dat is de ziel. Op dezelfde manier is dit universum ook behoeftig aan iemand die hem organiseert en tot beweging brengt.
2. De ziel die het menselijke lichaam organiseert is één, dus degene die dit universum organiseert, is ook één en heeft geen deelgenoten. Als er meerdere goden zouden zijn, dan zou het universum vergaan van chaos en wanorde.

² Let wel, het uitgangspunt in deze bewijsvoering is steeds dat het universum het grote bewijs (*'ālem kabīr*) is voor de eigenschappen van Allah en dat het menselijke lichaam het kleine bewijs (*'ālem ṣaghīr*) is voor de eigenschappen van Allah. Dus het menselijke lichaam dient als een soort prototype van het universum. Dit is een fantastisch model dat 'wegdenken' onmogelijk maakt voor de ongelovigen. Zware weeën voor degenen die toch naar hun hielen omzien.

3. Het menselijke lichaam beweegt met de wens van de ziel. Hieruit kan afgeleid worden dat alles in het universum op dezelfde manier met de wens van iemand totstandkomt.
4. De ziel is op de hoogte van alle bewegingen van het menselijke lichaam. Allah is op de hoogte van alles.
5. De ziel is het meest dichtbij het menselijke lichaam. Allah is spiritueel, oftewel met zijn kennis en genade, het meest dichtbij zijn schepping.
6. De ziel bestond vóór het menselijke lichaam en zal blijven bestaan na het menselijke lichaam. Allah bestond, zonder een begin te hebben, vóór de schepping en zal bestaan, zonder een einde te hebben, ná de schepping.
7. Er is geen kennis over de hoedanigheid van de ziel. Allah, de almachtige, is ook vrij van hoedanigheid.
8. Er is geen plaatscontext voor de ziel. Allah is ook vrij en verheven van plaats, richtingen en tijd.
9. De ziel kan niet gevoeld of aangeraakt worden. Allah, de almachtige, is ook vrij hiervan.

Diep nadenken over jezelf zal talloze horizons openen waarmee je vooruitgang kunt boeken in het kennen van Allah. Echter is dit een lastige en moeizame reis. Sommige geleerden hebben zelfs gesteld dat de mens überhaupt niet in staat is om zichzelf te doorgronden. Dit is weer gebaseerd op een koranvers waarin Allah, de almachtige, laat weten dat men weinig kennis heeft gekregen over de ziel. Dit is weer een ander teken voor de verhevenheid van Allah. Eén ding staat vast, het kennen van Allah heeft geen grenzen. De eigenschappen en namen van Allah zijn een leidraad voor ons in deze eindeloze oceaan. In ieder geval is het verplicht voor elke dienaar om de essentie van zijn eigenschappen te kennen, zoals ze hieronder zijn weergegeven:

1. *ṣifāt nafsīyya*: dit is wat duidt op het wezen van Allah. In deze categorie zit er één eigenschap:

- *al-wujūd* = het bestaan

2. *ṣifāt salbiyya*: deze eigenschappen duiden op de negatie van iets wat rationeel onmogelijk is met betrekking tot Allah:

- *al-qidam* = de beginloosheid
- *al-baqā'* = de eindeloosheid
- *al-waḥdāniyya* = de eenheid
- *al-mukhālafa li al-ḥawādith* = het niet lijken op de schepping
- *al-qiyām bi al-nafs* = het absoluut onafhankelijk zijn van al het ander

3. şifāt ma'āni: deze eigenschappen hebben betrekking op het wezen van Allah:

- al-ḥayā = de allevendheid
- al-'ilm = de alwetendheid
- al-sam' = de alhorendheid
- al-baṣar = de alziendheid
- al-irāda = de wil
- al-qudra = de almachtigheid
- al-kalām = de spraak

4. şifāt ma'newiyya: deze eigenschappen gaan gepaard met de şifāt ma'āni:

- al-ḥayy: de allevende
- al-'alīm: de alwetende
- al-samī': de alhorende
- al-baṣīr: de alziende
- al-murīd: de specificeerder
- al-qādir: de almachtige
- al-mutakallim: de sprekende

Transcendent is Allah van wat de misdadigers hem toeschrijven aan valsheid en absurditeit!

Geraadpleegde literatuur:

- Tafsir Qadi Baydawi
- Tafsir Ruh al-Bayan, Isma'il Hakki al-Burusewi
- Tafsir al-Bahr al-Madid, Ibn 'Ajiba
- Ihya 'Ulum al-Din, al-Ghazali
- Sharh al-'Aqaid, Sa'd al-Din al-Taftazani
- al-Hawi, Jalaladdin al-Suyuti